

1981, 26. listopadu – Sdělení VONS č. 280 „Tři represe proti kněžím, řeholníkům a řeholnicím katolické církve“ o policejních razítech v charitativních domovech v Kadani a na Moravci souvisejících s trestním stíháním Jaroslava Duky pro trestný čin maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi, o vzetí do vazby Radima Hložánky, vzetí do vazby Zdeny Galkové a jejím trestním stíhání pro trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví a o domovních prohlídkách u manželů Kostihových, Kocmanových, Josefa Nižanského a Ferdinanda Plhala souvisejících s trestním stíháním Radima Hložánky.

Jak známo, občané ČSSR, kterým nedostačuje pouhé uspokojování základních komerčních potřeb, vyvinuli za uplynulá léta celou řadu individuálních i skupinových iniciativ, které se snaží alespoň částečně zmírnit dlouhodobý nedostatek zejména v oblasti kulturních a duchovních potřeb. V posledních letech jsou všechny tyto pokusy o komunikaci v oblasti nezávislé a nekonformní tvorby literární, hudební, výtvarné, jakož i o činnost studijní, napadány stále sílící represí. V současné době probíhají brutální zásahy proti věřícím katolické církve, jejím kněžím a členům řeholních společenství, které sledují naprostou likvidaci všech vnějších projevů náboženského života a svou intenzitou připomínají 50. léta.

Z nařízení okresní prokuratury v Plzni dne 27. 10. 1981 po poledni vpadlo 43 příslušníků bezpečnosti s pěti ženami a dvěma psy do Charitního domova v Kadani, okres Chomutov. Svolaným sestřím Dominikánkám bylo oznámeno, že bude provedena domovní prohlídka u jedné sestry, protože se stýkala s P. Dominikem Dukou, řeholníkem dominikánského řádu, který je ve vyšetřovací vazbě v Plzni pro údajné porušení zákona o státním dozoru nad církvemi (§ 178 trestního zákona).¹ Jmenovaná sestra² prohlásila, že je pouze prادلena a že pouze několikrát do roka vyprala řeholní šaty uvedenému knězi a že s ním v jiném styku nebyla, ani mu nepsala, ani od něho nedostávala korespondenci. Žádný závadný materiál nemohla předložit, neboť jej neměla. A tak pod touto záminkou byla nařízena

domovní prohlídka celého ústavu. V klášteře jsou pouze dva sklepy, jeden na zeleninu, druhý na brambory. Policie však hledala především „tajné sklepy“, spojující klášter s městem a okopávala zdi, aby je objevila. Také s informací, že pod kostelem je jen krypta z 18. století, se nespokojila, dokud ji neotevřela a nenašla nic než tři rakve. Prohlídka trvala 1. den do 18 hodin a následujícího dne od 8 do 18 hodin. Otřesným zážitkem pro sestry bylo, že nebyla respektovaná klauzura. Sestrám byly odebrány všechny modlitební knížky, které byly nalezeny. Byl to především český překlad Liturgie hodin – Breviář, což je 10 samostatných svazků a český překlad mešních modliteb. Sestry si zabavené liturgické knihy rozmnožily svépomocí, byl použit text schválený MK – Sekretariátem pro věci církevní a rozmnožování liturgických textů bylo hlášeno Charitě. V té době [zde] bylo 80 sester ve věkovém průměru 70 let, z velké části měly tyto knihy, takže jim jich bylo odebráno přes 800. Sestry prosily příslušníky bezpečnosti, aby jim vzali všechno jídlo, že budou mít raději hlad, než aby ztratily tyto knihy pro ně tak vzácné, bez nichž se nemohou modlit s celou církví, což je pro ně jedinou útěchou. Bylo jim však řečeno, že takto alespoň budou osvobozeny od přežitků minulosti. Dále jim byly odebrány všechny písemnosti psané na stroji nebo rozmnožované, i když byly staršího data. Odebráno bylo 32 psacích strojů, pouze jeden byl ponechán. Po celou noc hlídali příslušníci bezpečnosti na chodbách se psy. Přesto, že sestrám odebrali to nejdražší – možnost duchovní komunikace s církví, tyto stařenky se proti svým nepřátelům nezatvrdily, ale na noc jim daly na chodbu příkrývky a dokonce jim uvařily a daly teplý čaj.

Ve stejnou noc bylo provedeno podobné přepadení charitativního domova na Moravci. I sem přijeli ozbrojení příslušníci bezpečnosti ve velkém počtu asi 100 osob ve dvou autobusech, se psy, se sanitním vozem a s lékařem a s technikou na osvětlování budov. Na této akci se velmi aktivně podílel i krajský církevní tajemník dr. Bělohoubek. I zde poskytl záminku k provedení prohlídky, že vyšetřovaný P. Dominik Duka má mezi zdejšími řeholnicemi tetu³ a s jednou sestrou si několikrát do roka dopisoval.⁴ Protože ani v tomto případě sestry nemohly vydat žádný protistátní materiál, jak bylo od nich požadováno, byla rovněž provedena domovní prohlídka ve třech

samostatných budovách ústavu. Příslušníci se rozběhli nekontrolovaně po budovách, aniž by dbali [na] zákonný předpis, že prohlídka má být provedena za přítomnosti toho, jehož věci se prohlížejí. Kde byly zamčené dveře nebo skříně nebo dokonce kufrů na půdě, částečně je otevírali jejich zámečníci, částečně byly vylamovány jak zámky, tak víka kufrů, v nichž měli sestry a chovanci uloženy svoje věci.

Stal se i takový případ, že zámečník bez přítomnosti představené otevřel její kancelář a příbytek a vyhledavatelé vybrali peníze a jiné cenné věci a fotografovali je. Do příchodu sestry představené dali věci rychle na své místo, zamkli a po předložení příkazu k domovní prohlídce této sestře znovu věci prohlíželi, jako by dosud prohlíženy nebyly. Také v Moravci byly zabaveny liturgické knihy rozmnožované pomocnou technikou, tj. cyklostylem; všechny náboženské knihy, dokonce vydané za první republiky, texty vydané litoměřickou bohosloveckou fakultou, a dokonce jedna kniha vydaná Československým spisovatelem. Odebrány byly i ručně psané poznámky sester z exercicií (duchovních cvičení), naprosto soukromého rázu, týkající se např. otázky jejich svědomí. Konečně byla odebrána i latinská Liturgie hodin – nový breviář, která došla do ČSSR jako dar normální cestou. Byly zabaveny i další cizojazyčné nezávadné knihy, které byly doručeny poštou.

Zabavené věci byly na půdě naházeny do společných pytlů, takže se už nedá rozlišit, co komu patří.⁵

Veřejnosti obou obcí, Kadaně i Moravce, byla k ospravedlnění této akce poskytnuta tato lživá verze: v obou domovech pro přestarlé duchovní osoby se skrývalo 6 Poláků, byly tam vysílačky a „vany zlata“. Toto zlato bylo dokonce ohodnoceno na 12 milionů korun, ačkoliv se jednalo o stříbrné nebo pozlacené monstrance, kalichy a ciboria v ceně 1 % uváděné hodnoty. K těmto bohoslužebným předmětům měly sestry příslušné doklady a do domova je přinesly ze svých různých původních řeholních komunit, připravených o vše cenné již v 50. letech, jako poslední památku.

O tom, jak drasticky zapůsobily tyto policejní akce na staré řeholnice, svědčí mimo jiné i to, že během následujících tří týdnů v Kadani zemřely tři sestry. Jedná se přitom o občanky tohoto státu, které po celý život a do pozdního stáří věnovaly všechny své

síly a zdraví tělesně i duševně postiženým, nevléčitelně nemocným a přestárlým spoluobčanům. Dnes však byly ve svém stáří připraveny o důvěru ve svou osobní bezpečnost v charitních domovech České katolické charity a to nejcennější – o své modlitební knihy.⁶

Třetí akce byla nařízena prokurátorem okresní prokuratury v Mostě JUDr. Wohankou. 29. 10. 1981 bylo provedeno šest domovních prohlídek a dvě osoby byly vzaty do vazby. Bylo zabaveno velké množství tiskovin převážně náboženského obsahu včetně brevířů a přístroje k rozmnožování písemných textů.

Po domovní prohlídce na faře v Hoštce, okr. Litoměřice, byl vzat do vazby tamější administrátor Radim Ložánek,⁷ nar. 4. 1. 1923, který byl již v 50. letech vězněn ve Valdicích.⁸ Není známo, z jakého trestného činu je obviněn. Současně byla vzata do vazby Zdena Galková, nar. 11. 10. 1951, knihvazačka v Mostě a obviněna z trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví (§ 132 trestního zákona), protože údajně vázala náboženské samizdaty pro P. Ložánka [sic]. Další domovní prohlídka byla provedena u manželů Kostihových v Mostě, kteří prý měli bezpečností hledané materiály psát na rozmnožovací blány. U Josefa Nižanského, administrátora v Bečově, byl hledán sklad P. Ložánka [sic]. Byla zabavena veškerá náboženská literatura psaná na psacím stroji, vyšlá tiskem doma i v zahraničí. Na povolení k domovní prohlídce nebylo ani razítko, ani podpis prokurátora. Manželům Kocmanovým, kteří bydlí na faře v Hoštce, nebylo povolení k prohlídce předáno, pouze protokol o zabavení asi tří knížek. Na faře ve Štětí u administrátora Ferdinanda Plhala bylo při domovní prohlídce zabaveno rovněž několik titulů.⁹

Současně se soudním projednáváním případu šesti moravských katolíků, o kterém jsme informovali v předchozích sděleních,¹⁰ svědčí tyto zákroky orgánů bezpečnosti o snaze znemožnit jakoukoliv činnost v oblasti náboženské literatury, terorizovat věřící pro jejich oprávněné potřeby a konečně kriminalizovat jednotlivce, kteří jsou ochotni svým osobním nasazením vyplňovat letité vakuum, vzniklé v životě církve ČSSR.

Informace o Chartě 77, r. 4, 1981, č. 11, s. 5–7.

POZNÁMKY

- ¹ Více k zatčení Jaroslava (Dominika) Duky viz sdělení VONS č. 257, dokument č. 258. K trestnímu stíhání Jaroslava Duky a s ním souvisejícímu trestnímu stíhání Františka Lízny viz dále sdělení VONS č. 288, 292, 294 a 299, dokumenty č. 289, 293, 295 a 300.
- ² Jednalo se o Jenovéfu Poppovou.
- ³ Jednalo se o Ludmilu Rybákovou.
- ⁴ Jednalo se pravděpodobně o Věru Brichtovou, která Jaroslavu Dukovi přeložila několik textů Jana Pavla II.
- ⁵ Příkazy k provedení domovních prohlídek a protokoly o jejich provedení jsou uloženy in: ABS, vyšetřovací spis k případu Jaroslava Duky, sign. V 12555 Plzeň.
- ⁶ O případu Dominika Duky a raziích v Charitním domově v Kadani a v kněžském domově důchodců v Moravci viz blíže HOLEČKOVÁ, Marta Edith: *Cesty českého katolického samizdatu 80. let*, Praha 2009, s. 27–28.
- ⁷ Správně Hložánka.
- ⁸ Radim Hložánka byl 23. 5. 1961 společně s dalšími pěti osobami zatčen a 9. 9. 1961 Krajským soudem v Ostravě odsouzen k jedenácti letům odnětí svobody nepodmíněně. K průběhu zatýkání, pobytu ve vyšetřovací vazbě, soudního líčení a věznění viz více v rozhovoru Radima Hložánky s Vojtěchem Vlčkem, in: VLČEK, Vojtěch: *Kříž jsem hlásal, kříž jsem snášel. Rozhovory s kněžími a řeholníky pronásledovanými za komunismu v letech 1848–1989*, Kostelní Vydří 2006, s. 118.
- ⁹ O rozsáhlém zásahu StB a o průběhu domovních prohlídek v Charitním domově v Kadani, kněžském domově důchodců v Moravci, u Radima Hložánky aj. informoval článek „Přepadení“ in: *Zpravodaj* 14, 1981, č. 12, s. 4; dále viz článek „Chrabrost‘ čs. policie“ o razii v charitním domě v Moravci a v klášteře dominikánek v Kadani související s vyšetřováním J. Duky in: *Nový život* 33, 1981, č. 12, s. 209. Po roce 1989 se mu věnoval Pavel Paleček v článku „Postrašit pár dědků a babek“ in: *Mladá fronta DNES*, 17. 6. 2000, s. 19 a 21. Dále viz dokument *Černí a černější* (režie Ján Novák, 2007), <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10123149359-cerni-a-cernejši/407235100021005> [30. 9. 2014].
- ¹⁰ Skupinu šesti moravských katolíků, kteří byli zatčeni a vyslýcháni v rámci tzv. akce Lekce, tvořili Josef Adámek, Jan Krumpholc, František Lízna, Josef Vlček, Jan Odstrčil a Rudolf Smahel. Více k tomuto případu viz sdělení VONS č. 135, 147, 151, 159, 273, 274, 282 a 329, a dokumenty č. 136, 148, 152, 160, 274, 275, 283 a 330.